

3. Кузава І. Б. Проблема професійної підготовки майбутніх педагогів до роботи з дітьми із особливими потребами в умовах інклюзивного навчання. *Науковий вісник Волинського національного університету імені Лесі Українки*. Вип. 14. 2010. С. 40–44.

4. Хафизуллина І. Н. Компетентностный подход в педагогическом образовании. *Сборник статей III Международной научно-практической конференции «Философия отечественного образования: история и современность»*. Пенза, 2007. С. 273–274.

5. Шумиловская Ю. В. Подготовка будущего учителя к работе с учащимися в условиях инклюзивного образования: автореф. дисс. ... канд. педагогических наук. Шуя, 2011. 26 с.

Піддячий Микола,
*доктор педагогічних наук, професор, член-кореспондент
Міжнародної Слов'янської Академії освіти імені Яна-Амоса
Коменського, головний науковий співробітник відділу профільного
навчання Інституту педагогіки Національної академії педагогічних
наук України*

МОДЕРНІЗАЦІЯ ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА: ЗДОРОВИЙ СПОСІБ ЖИТТЯ СТАРШОКЛАСНИКІВ

Середня тривалість життя в Україні складає 66,1 років для чоловіків і 76 років для жінок, що є низьким рівнем у порівнянні з середнім європейським показником (72,5 та 80 відповідно) [2, с. 8]. Це пов'язано з: обмеженістю ресурсів для життя; відсутністю соціально орієнтованої стратегії суспільного розвитку підкріпленої всіма необхідними видами ресурсів; якістю знань щодо генетики людини (сукупність відомостей про розвиток, будову і властивості організму, що передається у спадок за допомогою генів та ін.) тощо.

Модернізація освітнього середовища передбачає організацію процесу зміцнення здоров'я молоді і має стати ключовим питанням у суспільстві адже це показник цивілізованості держави, що відображає перспективність її соціального та економічного розвитку. Особливої уваги потребує здоров'я школярів де лише 5 % випускників шкіл є практично здоровими [1, с. 3]. До негативних факторів, які впливають на стан здоров'я старшокласників відносяться: погіршення екологічної ситуації; розповсюдження здоров'яруйнівних стереотипів поведінки; зниження доступності до якісних медичних послуг; здоров'явитратність сучасної системи освіти. У зв'язку з цим, проблема модернізація механізмів покращення здоров'я та шляхів

його збереження є актуальною, а усвідомлення суті здоров'я (фізичного, психологічного, соціального й духовного) дозволить виявити філософські, культурологічні, медико-біологічні, психолого-педагогічні, соціально-професійні аспекти його формування [6, с. 144].

У сучасних умовах життя у зв'язку із динамікою проблем спостерігається відхід на другий план процесу гармонізації психологічної сфери старшокласників засобом організації їх здорового способу життя. Часто-густо її формування відбувається за рахунок самоорганізації та участі родини з її різними можливостями [9, с. 108]. У цьому процесі важливим є рівень сформованості ключових компетентностей учнів старшої школи, який забезпечує успішність у житті [11, с. 101].

У законодавчих та організаційних заходах національної безпеки України виокремлюється: захищеність життєво важливих інтересів людини і громадянина, суспільства і держави, за якої забезпечуються сталий їх розвиток, своєчасне виявлення, запобігання і нейтралізація реальних та потенційних загроз національним інтересам; охорона здоров'я, освіта та наука, науково-технічна та інноваційна політика; культурний розвиток населення; соціальна політика; захист екології та довкілля тощо.

Організація здорового способу життя відображена і в Державному стандарті базової і повної загальної середньої освіти (розвиток здоров'язберезувальної компетентності). У зв'язку з цим, вирішення завдань покращення здоров'я старшокласників має відбуватися завдяки: формуванню знань про здоровий і безпечний спосіб життя; створенню мотивації щодо дбайливого ставлення до власного здоров'я, занять фізичною культурою, вдосконалення фізичної, соціальної, психічної і духовної складових здоров'я; підготовки до забезпечення власної безпеки та безпеки інших у надзвичайних ситуаціях; удосконалення життєво необхідних умінь та навичок, вміння використовувати їх у навчальній та повсякденній діяльності; розширення функціональних можливостей організму шляхом цілеспрямованого саморозвитку природних здібностей [4, с. 109], поглиблення знань про власне здоров'я та здоровий спосіб життя, фізичний розвиток, безпечну поведінку, фізичну культуру, взаємозв'язок організму з навколишнім природним середовищем; підвищення рівня рухової активності.

Стратегія здорового способу життя старшокласників розробляється на основі змісту освіти та вимог до знання основ здоров'я, які відображені у стандарті освіти: фізична культура – теоретико-методичні знання, фізична підготовка; основи здоров'я – здоров'я людини, безпека життєдіяльності, фізична складова здоров'я, соціальна складова здоров'я, психічна та духовна складові здоров'я.

Розуміння сутності старшокласника, наявності природних ресурсів для формування його життєдайної енергії природнього характеру та її раціональному використанні у житті допоможе у вирішенні означеної проблеми. Розроблення навчальних програм, науково-методичних рекомендацій, підручників і посібників передбачає деталізацію змісту креативної діяльності учнів старшої школи [7, с. 84]. Разом з тим, розвиток учнів відбувається на підґрунті здорового способу життя, оскільки в процесі їх еволюції відбувається зміна станів природнього, особистісного та суспільного характеру [10, с. 270]. У природі та людині відбуваються прогнозовані й не прогнозовані зміни, а значить структурування завдань, які потрібно вирішувати, знаходяться у соціумі, впливу людини на природу, способів пізнання світу та себе [3, с. 43].

Перед територіальними освітніми інституціями системи загальної середньої освіти постає завдання створення культури шляхом проектування нової реальності, яка забезпечуватиме поступ у сучасних умовах [8, с. 105]. Процес проектування та системного коригування поліваріантних концепцій розвитку учнів старшої школи у гармонії з територіальною громадою та природою ускладнюється устроєм їх внутрішнього світу, структуруванням громади з притаманними відносинами та зв'язками [5, с. 7].

Розроблення та реалізація індивідуального плану розвитку старшокласників відбувається на основі знань про: роботу внутрішніх органів; принципи та рекомендовані схеми харчування; допустимі психофізіологічні навантаження; оздоровчо-профілактичні заходи з метою підтримки основних показників функціонування організму тощо.

Список використаних джерел

1. Загальна теорія здоров'я та здоров'язбереження: колективна монографія / за заг. ред. проф. Ю. Д. Бойчука. Харків: Вид. Рожко С. Г., 2017. 488 с.
2. Національна стратегія реформування системи охорони здоров'я в Україні на

період 2015–2020 років. URL: <https://moz.gov.ua/uploads/0/691-strategiya.pdf>

3. Піддячий В. М. Естетичні засади професійного саморозвитку майбутнього педагога [Рукопис]: дис. ... канд. пед. наук: 13.00.04. Київ, 2016. 279 с.

4. Піддячий В. М. Обґрунтування моделі професійного саморозвитку майбутнього вчителя. Педагогічний і процес: теорія і практика [збірник наукових праць]. Київський ун-т імені Б. Грінченка; гол. ред. С. Сисоева. Київ: ЕДЕЛЬВЕЙС, 2014. Випуск 1. С. 108–114.

5. Піддячий М. І. Виховання та розвиток дітей засобами праці. *Трудова підготовка в закладах освіти*. 2007. № 3. С. 6–9.

6. Піддячий М. І. Навчально-виховний комплект старшокласників: соціально-професійна орієнтація. *Проблеми сучасного підручника*. Київ: Пед. думка, 2015. Вип. 15 (2). С. 141–149.

7. Піддячий М. І. Соціально-професійна орієнтація учнів як напрям у підручникотворенні. *Проблеми сучасного підручника*. Київ: Пед. думка, 2011. С. 80–89.

8. Піддячий М. І. Соціально-професійний розвиток: компетентнісно орієнтоване навчання старшокласників. *Компетентнісно орієнтоване навчання: виклики та перспективи*: збірник тез I Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції «Компетентнісно орієнтоване навчання: виклики та перспективи», Київ, 30 вересня 2019 р. (наукове електронне видання). Київ: Педагогічна думка, 2019. 139 с. С. 104–107.

9. Піддячий М. І. Соціально-професійний розвиток: компетентності старшокласників та студентів. *Розвиток сучасної освіти і науки: результати, проблеми, перспективи*. Том VII: Ідентичність і свобода в освіті та науці / [Ред.: Ян Гжесяк, Іван Зимомря, Василь Ільницький]. Конін – Ужгород – Бельско-Бяла. Київ: Посвіт, 2019. С. 107–110.

10. Піддячий М. І. Сутність формування компетентностей старшокласників. *Реалізація компетентнісно орієнтованого навчання в освіті*: теоретичний і практичний аспекти: Зб. наукових праць за матеріалами Міжнародної науково-практичної конференції (м. Київ, 4 листопада 2019 р.). Київ: Пед. думка, 2019. С. 269–272.

11. Піддячий М. І. Теоретико-методичні засади підготовки старшокласників до професійної діяльності в умовах профільного навчання: дис. на [здобуття наук. ступеня д. пед. наук: спец. 13.00.02 «Теорія та методика трудового навчання». Київ, 2010. 507 с.

Підлипняк Ірина,

*к. пед. н., доцент кафедри психології та педагогіки розвитку дитини
Уманського державного педагогічного університету
імені Павла Тичини, Україна*

ІНТЕЛЕКТУАЛЬНІ ЗДІБНОСТІ У СТРУКТУРІ ОБДАРОВАНOSTІ ОСОБИСТОСТІ

У педагогічній теорії та практиці напрацьовано значну кількість досліджень, пов'язаних з ідентифікацією обдарованості, розроблено програми допомоги дітям щодо реалізації їх здібностей. Інтелектуальний, художній та духовний потенціал обдарованої особистості, феномен обдарованості, проблеми, викликані наявністю певного обдарування, досліджували впродовж ХХ століття вчені,